

HUKUKİ BİLGİLER MECMUASI

Sahip ve Başmuharriri :
Paris Hukuk Fakültesi Doktoru

AVUKAT

Milâli GAT FRANKO

Tahrir Heyeti

Fuat Hulusi B. Temyiz Mahkemesi
âzasından

Sabri B. Ad V. Hukuk İşleri Müdürü

Mustafa Reşit B. İstanbul Hukuk Fa.
Müderrislerinden

Ahmet Refik B. İstanbul İcra Reisi

Ahmet Samim B. İstanbul Hukuk Fa.
Müderrislerinden

M. Şarl Kroza. İstanbul Hukuk Fa.
Müderrislerinden

M. Aşıl Mester. Paris Hukuk Fa.
Müderrislerinden

M. Şavgran. Paris Hukuk Fa. fahri
Müderrislerinden

M. A. Salem. Hukuku Dâvel Mecmu-
ası tahrir heyetinden.

Bahir B. Kavanin ihzari komisyonu
âzasından.

Mehmet Talât B. Avukat

M. A. Bilyoti. Paris Hukuk Fakül-
tesi Doktoru.

Adres: Galata, Bahtiyar han Avukat Gat Franko Beyin yazıhanesi
Telefon: Beyoğlu 3009

Bir nüshanın bedeli 35 kuruştur

Bir senelik abonemanı Posta ücretiyle beraber
400 kuruştur

Türkiye harici için 500 kuruştur

İSTANBUL

KAĞITÇILIK ve MATBAACILIK ANONİM ŞİRKETİ

1928

mali vardır. Vâzı kanun tayin ettiği merasim ile bunların haklarını muhafaza etmek gayesini istihdaf etmektedir. Hususiyle senet ecnebi memlekette tediye edilecek ise bu kaideye daha ziyade riayet etmelidir. Çünkü ecnebi memlekette mukim medyunu Türk mahkemesinin tediye menetmesi bittabi muteber olamaz.

Hukuku hususiyei düvelde kabul edilmiş bir kaidedir ki eşya üzerinde bir memlekette iktisap olunan haklar diğer devletin mahkemesi tarafından iptal olunamaz.

Hukuk fakültesi müderrislerinden
Mustafa Reşit

İsviçrede
Rehin satışı

İcra Reisi :
Ahmet Refik

İsviçre icra hükümleri tetkiklerinden

— 7 —

Rehnin satışı hakkında takibat

İcra kanunumuzda rehin satışı hakkında ayrı bir bab altında hususî hükümlere tesadüf edemeyiz. Yalnız 67 ve 98 inci maddelerde imtiyazlı bir borçtan dolayı mahcuz malların düyunu adi alacaklıları için dahi satılabilirliğini, müzayede bedelinden ancak imtiyazlı alacaklıların takdimen haklarını, fazlası imtiyazsız alacaklılara verileceğini ve ilk peyin mümtaz alacak miktarından dün bulunmamasını, imtiyazlı alacağın tediye zamanı hulûl etmemiş olsa bile imtiyazsız alacak için haciz ve furuht edilebileceği işaretle iktifa olunmuştur. Haciz ve satış talepleri müddetleri ve sureti icrası hakkındaki umumî kaideler rehinler hakkında da caridir. İsviçre federal icra kanununda ise rehnin satışı hakkında takibat, dördüncü bab olarak ayrıca zikredilmiş ve hususî hükümler vazedilmiştir. Bunların icra kanunumuzda bulunması hasebile elyevm kanunu medenimizin rehne dair hükümleriyle tenazürü temin ancak içtihatlarla kabil olmaktadır. Bu zarureti İsviçre icra kanununun mevzuatımıza ithaliyle ancak bertaraf edebileceğiz.

Menkul rehinle veya ipotekle temin edilmiş olan alacak hakkında

icra takibatı talebinde bulunacak alacaklı, diğer takibat taleplerinde dermeyan edilmesi mezkûr kanunun 67 inci maddesinde mecburî addolunan kayitlerden başka atide bahsedeceğimiz kayitlerin de zikri icap eder (madde 151).

Kanunun (37)inci maddesinde (menkul rehin) tabirinin rehni adi hayvan rehni, hakkı hapis, matlûbatın ve diğer hnkukun rehinlerini; (ipotek) tabiri ise kanunu medenide zikrolunan ipoteklerle ipotekli deyin senetleri, irat mektubu İsviçre eski hukukundaki gayrimenkul rehinleri, gayrimenkul mükellefiyeti, gayrimenhkuller üzerinde hakkı ruçhan ve teferruâtı üzerindeki rehinleri ihtiva ettiği tasrih edilmiş olduğundan rehnin satışı hakkındaki takibat serlâvhası altında zikrolunacak hükümler bunların cümlesine şamildir.

(67) inci maddede takibat taleplerinin icra dairesine tahrirî veya şifahi beyan olunacağını, talepte alacaklı ve borçlunun vekillerinin isim ve ikametgâhlarının ve alacaklı ecnebi bir memlekette ise İsviçredeki ikametgâhının, böyle bir ikametgâh tayin edilmemiş ise icra dairesinin bulunduğu mahal kendisine ikametgâh addolunur, takibat yapılacak mirasçının, İsviçrede parasiyle alacak miktarının, istenilecek teminatın, faiz miktarıyla mebdeinin, borcun müstenjidi vesikanın, yoksa sebebinin dermeyan edilmesi lâzım olduğunu mezkûr maddenin tetkiki sırasında görmüştük. Satış talebi rehne taallûk ederse bunlardan maada ; 1 — Rehnin mevzuu, 2 — Rehin üçüncü bir şahıs tarafından verilmiş ise onun ismi ; 3 — Rehnin mevzuu mülkiyet olarak iktisap etmiş olan kimsenin ismi de beyan olunmak lâzımdır. Üzerinde üçüncü bir şahsın muahhar rehin hakkı bulunan menkul rehnin satılması hakkında takibatta bulunan alacaklı talebinden bu üçüncü şahsı haberdar etmesi de mecburidir.

Görülüyor ki akti irtihan hakkında şu şekiller tasavvur olunmuştur : 1 — Borçlunun kendi malını rehnetmesi ; 2 — rehnin borçludan gayri bir kimsenin vermesi ; 3 — rehinden sonra merhumun üçüncü bir şahıs tarafından temellük edilmesi ; 4 — üçüncü bir şahsın muahhar bir rehin hakkının taallûku.

Bunların talepte zikri, alâkadarların talepten ve satıştan haberdar edilmeleri ve hülâsa bu ihtimallerin nazara alınması lûzumludur. İsviçre icra dairelerinde kullanılan matbu nûmunelerden takibat talepnameşi, bütün icra talepleri hakkında etraflı malûmatı muhtevi olmakla bahsolunan ihtimalleri de mukayyet olduğundan bir kere mütalea edelim :

№ 1

İcra numarası.....

TAKİBAT TALEPNAMESİ

Borçlu: İsmi, lâkabı, mesleği, ikametgâhı.....
Adresin tam ve doğru olarak sokak ve numarasıyla yazılması.

Alacaklı: İsmi, lâkabı, tam olarak adresi.....

Alacaklı vekili: Kezalik.....

Borç tarihi:

Borçlu tarafından yapılan masraf mecmuu:

(Tarih)..... Alacaklının veya vekilinin imzası.....

Tediye emirnamesi masrafı

Alacaklıya veya mümessiline gönderilen iki nüsha tediye emirnamesinin tediye masrafı da dahil olduğu halde tediye emirnamesi için ihtiyar edilecek masraf şunlardır:

50 franga kadar 1,50 frank

50 franktan 100 franga kadar 2,10

nispeti mütezayide dahilinde olarak nihayet:

5000 franktan itibaren 10,50 frank

Alacaklının ve mümessilinin ikametgâhı merkezde ise masraf on santim daha azdır.

Gayrimenkul rehinlerin takibatında masraf hakkında avrı iza-hat vardır.

İcra dairesinin tanzim edeceği masraf cetveli

frank

Tediye emirnamesi

Gayrimenkul rehinin satışı hakkında üçüncü şahsa tediye ihbarnamesi.....

Kira için emval veya arazi tahmin masrafı

Müstecirlere tebligat masrafı

Gayrimenkul sahibine tebligat masrafı

Tahvilât senetleri hakkında takibat için

Yekûn frank

Talepnamenin arkasındaki izahat telhisen şunlardır:

A—1) Birden ziyade borçluların mümessilleri yoksa alacaklı, her borçlu için ayrı talepname dolduracaktır.

2) Miras hakkındaki takibette mümessilin, yoksa takibat yapılacak varisin;

3) Tereke takibatında varislerin;

4) Rehin veya ipotek takibatında merhunun bulunduğu mahal ile rehin sahibinin adresinin;

- 5) Yeddi adil mazbatası tarih ve numarasının yazılması icab eder;
- 6) İcar takibatında hakkı hapsin istimali keyfiyetinin beyan edilmesi,
- (39) numaralı müfredat cetvelinin talebi; tahliye mes'elelerinde borçlar kanununda muayyen müddetlere tevfiği muamele olunması;
- 7) Kambiyo takibatında tahvilâtın raptı;
- 8) Alacak hakkındaki kısmen veya tamamen imtiyaz iddiasının zikri muktezidir.

B. — Takip mahallî. — (madde 40 — 52). Haciz veya iflâs tarikiyle takibatta salâhiyettar makamın borçlunun ikametgâhı icra dairesi olmak üzere kanunen muayyen bilûmum şekiller hakkında mücmel malûmat verilmiştir.

C — İcra masrafı. — Alacaklının icra masrafı hakkında avans vermesi, avans bitince icra dairesince kendisine mehil verilmesi, mehil zarfında tediye bulunulmazsa yapılacak muamelelerden alacaklının sarfı-nazar etmiş addolunacağı, gayrimenkul rehnin satışlarındaki avans miktarı ve verilmezse hukukî netayici hakkında izahat verilmiştir.

Nihayet, alacaklı talepname mukabilinde icra dairesinden makbuz istediği halde bunun zikrolunması ve otuz santim mukabilinde her icra dairesinin bu talepnameyi doldurmağa ve salâhiyettar icra dayresine göndermeğe mecburiyeti hakkında kayıtlar vardır.

..

Görülüyor ki her alacaklı talepname yazılı izahatı okuyarak işini kolaylıkla takip edebilecektir. Bütün formüllerde alâkadarlara ve memurlara rehber olacak hukukî, malî ve idarî izahlar vardır.

Rehnin satışına dair takibat talepnamesi üzerine icra dairesi borçluya usulen tediye emirnamesi tebliğ eder. (152) inci maddede gösterildiği üzere menkul rehinlerinde ihbarnamede tayin olunacak tediye müddeti bir ve gayrimenkul rehinlerin satışlarında ise altı aydır. Tediye emirnamesinde bu müddet ile birlikte (69) uncu maddede zikredilen kayıtlar ve ihbarnamede muayyen müddette borç verilmez ve usulen itiraz edilmezse rehin satılacağı zikrolunmak ve emirname (70) inci madde mucibince yazılmak lâzımdır. Gayrimenkul rehin üzerinde adi veya hasılatlı icra mukavelenamesi varsa icraya başlanmış olduğundan müstecirleri icra dairesi haberdar eder.

Borçlunun, alacağın bir kısmına veya tamamına veya alacaklının takibat salâhiyetine itirazı varsa bunu tebliğ tarihinden itibaren ancak on gün

zarfında dermeyeran edebilir. Nevşatel icra dairesinin (37 c) numaralı matbu nümunesinde bütün bu tafsilâtla beraber (100) franklık tediye için (50) santim ve (1000) franga kadar (1) ve ondan yukarısı için (10) frank tesviyesi lüzumu ve tediye emirnamesinin tanzimi, tebliği ve bu baptaki itirazlar hakkında icra kanununun taallük ettiği maddelerin hükümleri ve tebligat veya posta memuru tarafından tediye emirnamesinin sureti tebliği yazılıdır.

Gayrimenkul rehnin müstecirlerine icraya başlandığına dair ihbar tarihinden itibaren bedeli icar tediya icra dairesine yapılmadıkça kanunen muteber değildir. Kanunu medenî mucibince (madde 778) rehnin satılması hakkındaki takibata başlandığı tarihten itibaren rehin alacaklısının hakkı bedeli icarları da ihtiva eder.

Alacaklının bilhassa gayrimenkul rehinlerinde altı ay intizar mecburiyetine karşı bedeli icardan istifayı hak edebilmesi suretiyle teshilât gösterilmiştir. Gayrimenkuller hakkında borçlulara verilen kanunî vadelerin uzunluğu fikrimce nakit ve gayrimenkul sermayelerin iktisadî tekabülünden ve gayrimenkulün içtimâî vaziyetinden ve gayrimenkul sahiplerinin mülkiyetlerini seri bir surette zayi etmemeleri ve bilhassa köylülerin hakkı tasarruflarının kuvvetli rabıtalara bağlı olması emelinden münbaistir. Bu müddetlerin aynen kabulü veya tenkisi esbabı mesrudeye müsteniden teemmüle şayandır. İktisadî cepheden de tetkike değer bir mevzudur. Rehnin borçludan gayri bir şahıs tarafından verilmesi veya rehinden sonra üçüncü bir şahsın rehne temellükü halinde bunlara tediye emirnamesi suretinin tebliği ikametgâhlarının malûmiyetiyle meşruttur. Rehnin eşkâlî mephusesi aynı sermayenin de tedavülünü temin gayesine matuf olup icraen her türlü mahaziri bertaraf edecek kayıtlar konulmuştur ve bütün muameleler muayyen formüllere irca edilerek mahiyeti itibariyle çapraşık olan icra işlerinin tesrii, teshili temin kılınmıştır.

Kanunu medenî mucibince ipoteklerin tasfiyesine başlandığı halde rehnin satılabilmesi için alacaklının tasfiye neticesinde gayrimenkulün takip ettiği alacağı temin ettiğini ispat etmedikçe satılamaz bu mes'ele kanunu medeniyle rabıta dar bir mevzudur. İsviçrede alacaklıların bu baptaki müddeiyatı üzerine teftiş makamı mes'eleyi takdir eder. Bu mes'ele hakkında hukuk alimlerinin muhtelif içtihat ve mütaleaları vardır. Profesör (Viland) ve doktor (Beker) şerhlerinde etraflı malûmat vermiştir. Maksadımız icmalî bir fikir vermek olduğundan tafsilâttan ihtiraz olunmuştur.

İhbarnamede muayyen müddetin mürurundan sonra alacaklı rehnin satışını talep etmelidir. Bu talebin dermeyanı için ihbarnamenin tebliği tarihi mebde olarak menkul rehinlerinde azamî bir ve gayrimenkul rehinlerde iki senenin geçmemiş olması lâzımdır. Aksi takdirde takibat sakıt olur. Ancak borçlunun itirazına binaen davaya başlanmış ise hüküm tarihine kadar geçen zaman hesaba katılmaz (madde 154). Bu müddetler bizde mutlak ve umumî kaide olarak muayyen altı ay ademi takip müddetiyle mütenazır bir surette nfütalea olunabilir. Mahcuzun kıymetinin takdir, müstecirlere tebligat, mahsulün toplanması için tedbirler ittihaz, borçlunun iâşe masrafını tefrik, istihkak ve saire müddeiyatı için mehiller ita edilmesi gibi muhtelif maddelerde görmüş olduğumuz hükümler, rehinler hakkında da caridir ki bunların bir kısmı kanunumuzda esaslı farklar gösterir. Satış talebinden borçlu üç gün zarfında haberdar edilir.

Menkul ve gayrimenkul malların satışları hakkında muhtelif hükümleri ifade eden 123, 143 üncü maddeler rehnin nev'ine göre aynen tatbik olunur. Yani satışlar hakkında umumî kaide cereyan eder. Menkul satışlarında evelce gördüğümüz kaideler menkul rehinlerinde ve kezalik gayrimenkul satışlarının hükümleri gayrimenkul rehinlerinde aynen tatbik edilir. Satış ve tevziat masrafı bedeli rehinden evelemirde ayrıldıktan sonra rehin alacaklılarına faiz ve takibat masrafı dahil olduğu halde tevzi edilir ve bedeli rehin hepsine kâfi gelmezse icra memuru alacaklıların derecelerini ve hisselerini tayin eder. Rehin satılmadığı veya satılıp ta bedeli alacaklılara kâfi gelmediği takdirde takibat yapan alacaklı yedine cereyanı hali musaddak bir vesika verilir. Artık alacaklı borçlunun sıfatına göre haciz veya iflâs tarikiyle takibatta bulunabilir. Meğerki bu baptaki ahkâmı kanuniye mücibince borç mantıkî addedilmiş olsun. Alacaklı bir ay zarfında takibatta bulunursa yeniden tebligata mahal yoktur (madde 155—158).

Görülüyor ki İsviçre kanunu takibatın mahiyetine göre ayrı ve hususî hükümler tayin etmiş ve umumî kaidelerin bunlar hakkında ne vakit tatbik edileceğini de madde göstermek suretiyle tasrih etmiştir. Bu suretle icra işlerinde içtihat ve takdiri haddi asgariye indirmiştir.

İstambul İcra Reisi
Hâkim oğlu
AHMET REFİK